

נספח ב הפרגמנטים של פארמנידיס

מתוך: היראקליטוס ופארמנידיס - עדויות ופראגמנטים, תרגום מיוונית והוסיף מבואות והערות שמואל שקולניקוב (מוסד ביאליק: ירושלים, תשמ"ח), עמ' 194-224. באדיבות מוסד ביאליק ושמואל שקולניקוב.

1.

הסוסות אשר אותי נושאות ככל אשר יצרי נגיע,
ליוני, משהולכיכוני והובילוני אל הדרך רבת-התהלה של האלה,
הנושאת דרך כל הערים את הגבר היודע;
בזאת נשאתי; בזאת אפוא נשאוני הסוסות רבות-ההבנה
מושכות המרפקה, והעלמות הזרו את הדרך.
הסרן בתושבתו נתן קול במסבו,
לוהט (פי הונע בגלגלים סבים שנים
משני צדדיו), פאשר מהרו ללוחני
העלמות בנות-השמש, משעזבו את ביתו של הלילה,
אל האור, הודפות מראשיהן בידים את רעלותיהן.

שם השערים של נתיבי הלילה והיום,
ואותם מזה משקוף מחזיק ומזה סף של אבן;
הם עצמם, האייתריים, חסומים בדלתות גדולות;
ודיכי הנוקמת מחזיקה מפתחותיהן המתחלפים.
אותה אפוא שדלו העלמות במלים רבות,
ושכנעוה בבבונות, כי להם את הכרית הנעול
ללא-דחוי תהרף מן השערים; דלתותיהם
המריאו בקרען חלל גדול, סובבו,
מתחלפות, את ציריהן פסויי-אד במסבים
המצמידים בחפים ומסורות; שם, אפוא, נרכן,
ישרו העלמות במסלה רכב וטוסיים.
ואותי האלה בהארת פנים קדמה וידי בינה
הימנית לקחה, ובזו השון דברה אלי ואמרה:

עלם, המלנה רכבים בני-אלמות
וסוסות שנשאונה, משהגעת עד ביתנו,

שָׁמַח, מֵאַחַר שֶׁשׁוּם גּוֹרֵל רַע לֹא שֶׁלַחָהּ לְבוֹא
 בְּדֶרֶךְ זֶה (אֲכֹן מֵהַלּוּכִים שֶׁל בְּנֵי-אָדָם רַחֲוֹקָה הִיא),
 אֲלֵא דִין וְצֶדֶק. חֵיב אַתָּה שֶׁתְּהֵא לְמַד הַכֹּל,
 גַּם אֶת לְבָהּ הַבְּלִתִּי-זֶע שֶׁל הָאֵמֶת הַמַּעֲגֵל־הַיֵּטֵב
 וְגַם אֶת מַה-שֶּׁנֶּרְאָה לְבְנֵי-תְמוּתָהּ, בּוֹ אֵין שֶׁכְּנוֹעַ שֶׁל אֵמֶת.
 אֲבָל, אֶף-עַל-פִּי כֵן, גַּם זֹאת תִּלְמַד-לְרַעַת, בִּיצֵד הַדְּבָרִים-שֶׁנֶּרְאִים,
 צְרִיכִים הִיוּ לְהִיּוֹת מְהִימְנִים, בְּהִיּוֹתָם אֲכֹן הַכֹּל מִכֹּל-נֹכֵל.

2.

בּוֹא אֶפּוֹא, אֲנִי אֲגִיד, וְאַתָּה מִשְׁתַּשְׁמַע דְּבָרֵי תִשְׁמַח,
 מִתֵּן דְּרָכֵי הַחֶקֶר הַיְחִידוֹת לְהַפְרָה;
 הָאֵחָת - שֶׁהִנֵּה וְאִי-אֶפְשֶׁר לֹא לְהִיּוֹת,
 הִיא נְחִיב הַשְּׁכָנוּעַ (כִּי מְלֻנָּה הוּא לְאֵמֶת);
 הָאֵחָרָת - שֶׁאֵינְנוּ וְחַיִּיב הוּא לֹא לְהִיּוֹת,
 וְזֹאת אֲנִי מוֹרָה לָהּ שֶׁבְּלִתִּי-בֵּת הַבְּחִנָּה הִיא מִכֹּל-נֹכֵל;
 כִּי לֹא תִדַּע אֶת אֲשֶׁר אֵינְנוּ (כִּי אֵין זֶה בְּר-בְּצִוְעַ)
 גַּם לֹא תוֹרְנוּ.

3.

כִּי אוֹתוֹ דְּבַר הִנֵּה לְהַפְרָה וְלַהֲנוּחָה.

4.

אֲבָל תִּבְטֵ, אֶף-עַל-פִּי כֵן, אֶל הַנְּעֻדְרִים, לְהַפְרָה נוֹכְחִים בְּבִטְחָה:
 כִּי לֹא יִנְחַק מַה-שֶּׁהִנֵּה מַגַּעַת בְּמַה-שֶּׁהִנֵּה,
 לֹא מִתְפַּזֵּר בְּכָל מְקוֹם בְּכָל אֶפֶן לְפִי סֹדֵר
 וְלֹא נֶאֱסָף.

5.

...אֵחָת הִיא לִי
 בִּיצֵד אֶתְחִיל, כִּי לְשֵׁם אֲגִיעַ שׁוֹב, בְּחֻנְרָה.

6.

חֵיב מַה שֶּׁהִנֵּה לְדַבּוֹר וְלַהַפְרָה שִׁיחִיָּה; כִּי אֶפְשֶׁר שִׁיחִיָּה,
 וְאֵלּוּ לֹא-כִלּוּם אִי-אֶפְשֶׁר; זֹאת אֲנִי מִצְנֵה אוֹתָהּ לְשֶׁקֶל.
 כִּי מִדְּרָךְ חֶקֶר זֹאת הִרְאֵשׁוּנָה אוֹתָהּ <אֲנִי מוֹנַעַת>,
 אֶף מִזֹּאת, אֲשֶׁר בְּהַ בְּנֵי-תְמוּתָהּ, שֶׁדְּבַר אֵינָם יוֹדְעִים,
 תּוֹעִים, כְּפּוֹלִי-רְאִשִׁים; כִּי חֶסֶר-יֵשֶׁע בְּתוֹךְ

לְכַבוֹתֵיהֶם מִכּוֹן אֶת הַפְּרִתָּם הַתּוֹעָה; הֵם נִשְׂאִים
כְּמוֹהֶם פְּחָרְשִׁים וְעוֹרִים, נְדֻהִים, הַמּוֹן מְשַׁלְּלֵי-הַכְּרָעָה,
עֲלֵיהֶם הָיִיתָ וְלֹא הָיִיתָ כְּהִינוּ-הָהָה הַתְּקַבְּלוּ
וְלֹא הִינוּ-הָהָה, וְנִתִּיב כָּל-הַדְּבָרִים הוֹפְךָ-אֶת-עֲצָמוֹ.

7.

כִּי לְעוֹלָם לֹא יֵאלֵץ הַדְּבָר הַזֶּה: הָיִיתָ לֹא-הַיּוֹם;
אֲלֵא אַתָּה מִדְּרָךְ חֶקֶר זֶה מִנַּע הַפְּרִתָּה,
וְאֵל יֵאָנְסֶה בְּדֶרֶךְ זֶה הַרְגֵל בְּיָרֵב-הַנְּשִׁיזוֹן
לְהַטּוֹת עֵינַי לֹא-צוֹפֶה וְאֵזוֹן הוֹמִיָּה
וְלִשׁוֹן, כִּי אִם הַכְּרַע בְּתַבוּנָה בְּפִרְכָּה רַבַּת-הַמַּחְלָקֶת
הַנְּאָמְרָת מִלְּפָנַי.

8.

עוֹד סְפוּר דְּרָךְ אַחֵר בְּלִבְךָ
נוֹתֵר: שֶׁהָיָה; עַל זֹאת אוֹתוֹת יִשְׁנָם
לְרֵב, שְׁמַה-שֶׁהָיָה בְּלִתִּי-נוֹצֵר גַּם בְּלִתִּי-נִפְסָד הַנּוֹ,
כִּי הוּא תָּמִים וּבְלִתִּי-זֶע וְלֹא בְּלִתִּי-מִשְׁלָם.

גַּם לֹא הָיָה פֶּעַם גַּם לֹא יִהְיֶה, מֵאַחַר שֶׁעָבְשׁוּ הַנָּה יִחְדּוּ בְּלוֹ,
אַחֵר, רְצוּף. כִּי אֵיזוֹ לְדָה תַּחֲפֹשׁ לוֹ?
וּבְגִדְלוֹ מִנִּזוֹן, כִּי צָרָה אֵךְ מִמָּה שְׁאֵינְנוּ לֹא אֲרָשָׁה לָךְ
לְהַגִּיד, גַּם לֹא לְחֹשֵׁב; כִּי אֵין נִמְן לְדַבּוֹר אוֹ לְהַפְרָה
שְׁאֵינְנוּ. כִּי אֵיזוֹ חוֹבָה הֵיטָה דוֹחֶפְתוֹ,
מֵאַחַר אוֹ מִקֶּדֶם, בְּהַתְחִילוֹ מֵלֹא-כְלוּם, שִׁיְהִי־הֵן
כֶּה, חַיִּיב הוּא שִׁיְהִי־הֵן אוֹ כֹּל-בְּלוֹ אוֹ כֹּל-לֹא,
גַּם מִמָּה-שֶׁהָיָה לֹא יִסְבַּל כְּחוֹ שֶׁל הַשְּׂכָנוּעַ
שִׁיתְהִינָה דְבָר מִלְּבָדוֹ, לְפִיכֶךָ לֹא לְהַתְהוּוֹת
וְלֹא לְכָלוֹת אֵין דִּיקִי מִרְשָׁה בְּהַתִּינָה כְּבָלִיקָה,
אֲלֵא מִחֲזִיקָתוֹ. הַהַכְרָעָה עַל אֲדוֹת כֶּךָ הִיא בְּזָה:
הַנָּה אוֹ אֵינְנוּ. אֲכֵן כֶּכֶר הַכְּרַע כְּפִי הַהַכְרָת,
שׁוֹ תַעֲזֹב בְּלִתִּי-נִחְשָׁבֶת, חֶסֶר־שֵׁם (כִּי אֵין הִיא דְּרָךְ
אֲמִתִּית), נוֹ - שֶׁהָיָה וּמִמְשִׁית הִיא.
כִּי צָר יֵאָבֵד אַחֲרֶיךָ מִה-שֶׁהָיָה? וְכִי צָר יִתְהַנֶּה?
כִּי אִם הַתְהַנֶּה, אֵינְנוּ הַנָּה, גַּם לֹא אִם עֲתִיד פֶּעַם לְהִיּוֹת,
כֶּךָ נִבְעֵרֶת הַהַתְהוּוֹת וְהַכְּלִיזוֹן בְּלִתִּי-נִשְׁמַע.

גם אינו מתחלק, מאחר שהנה בלו בשנה;
 גם אין כאן יתר-מה, אשר ימנענו מהאחו-יחדו,
 גם לא חסר-מה, בהיותו בלו מלא מה-שהנה.
 כך רצוף הנו בלו; כי מה-שהנה קרוב למה-שהנה.

אבל ללא-תנועה בגבולות כבלים גדולים
 הנה ללא-ראשית ללא-הפסק, מאחר שהתהוות וכליון
 נתעו למרחוק, דהאן שכנוע אמת.
 עצמו בתוך עצמו נשאר ולעצמו מונח
 וכך קבוע שם נשאר; כי אנכי האדירה
 מחזיקתו בתוך כבלי גבולו, הסוגר אותו סביב.

לכן אין זה פדין שמה-שהנה יהיה בלתי-שלם;
 כי אינו חסר; אך אלו | לא | הנה, יחסר הכל.

היגו-הך הם מה שהנה להכרה ומה שעל-פיו התכרה.
 כי מבלי מה-שהנה, אשר בו היא מבטאת,
 לא תמצא הכרה; כי דבר איננו ולא יהיה
 לכך ממה-שהנה, מאחר שאותו אסרה מוירה
 להיות שלם וללא-תנועה.

כך הכל שם הוא.

אשר קבעו בני-תמותה, משכנעים כי אמת הוא:
 התהוות וכלות, והיות וגם לאו,
 והחלף מקום והמר צבע זוהר.

אך מאחר שישנו גבול אחרון, משלם הנו
 מכל וכל, בדומה לגרמו של כדור מעגל-היטב,
 שקול ממרפזו בכל מקום. כי רב יותר
 או מועט, חיוב הוא שלא יהיה, כאן או כאן.
 שהרי גם אין מה-שאיננו, אשר יפסיקו מגשת
 אל דומהו, גם אי-אפשר שמה-שהנה יהיה
 כאן יתר כאן פחות ממה-שהנה, מאחר שהנה בלו ללא-חלול;
 כי שנה לעצמו מפל צד, פוגע בגבולותיו בדומה.

כאן אפסיק לה את הדבור המהימן וההכרה
 על אדות האמת; מכאן את ההראות בת-התמותה

למר־לדעת בהקשיבה לסדר דברי המתעמע.

שְהרי צורות שתיים קבעו דעתם לקרא־בשם,
 מִן־אחת שלא ברין - בְּזֶה תועים הם -
 וכמגִּדֹת הבחינו אותן בדמיותיִהֶן וקבעו לָהֶן אותות,
 מפְּרֹדֹת זוֹ מִזֹּ: כֵּן לְהִבְת־אֵשׁ אֵיתֵרִית,
 עֲדִינָה הִנָּה | קלושה | קלה מאד, וְזֶה לְעִצְמָהּ בְּכָל כּוּוֹן,
 וְלֹא־חֶרֶת לֹא וְזֶה; אֵךְ גַּם הִהוּא לְעִצְמוֹ,
 נְגוּדָה, לִילָה עֵנָה, דְמוֹת דְחוּסָה וּבְכֶרֶת־מִשְׁקֵל.

אֵת כָּל סְדוּר־הָעוֹלָם הַמְּסֻבֵּר אֲנִי לָךְ מְסַפֵּרֶת,
 כִּי שְׁדַעְתוֹ שֶׁל אֵי־מִי מִבְּנֵי־תְמוּתָה לֹא עוֹד תִּכְנִיעֶךָ.

.9

וְעוֹד, אַחַר שֶׁבַל־הַדְּבָרִים נִקְרְאוּ אֹר וְלִילָה,
 עַל אֵלֶּה וְאֵלֶּה לְפִי כִתְּ־פַעֲלָתוֹ שֶׁל כָּל־אֶחָד,
 מִלֵּא הַכֵּל בְּשׁוֹה אֹר וְלִילָה חֲשׂוֹה,
 שְׁקוּלִים שְׁנִיהֶם, אַחַר שֶׁאֵין דְּבַר לֹלֵא זֶה אִו זֶה.

.10

וְתַדַּע אֵת הַטֵּבַע הָאֵיתֵרִי וְכָל הָאוֹתוֹת
 אֲשֶׁר בְּאֵיתֵר וּמַעֲשֵׂיֶהָ הַמְּשַׁחִיתִים שֶׁל אַבּוּקַת
 הַשֶּׁמֶשׁ הַשְּׁהוּרָה הַבְּהִירָה, וּמַהִיכֵן נוֹצְרוּ,
 וְתִלְמַד אֵת מַעֲשֵׂי הַנְּדִירָה שֶׁל הַלְּבָנָה עֲגֻלַת־הָעֵין
 וְטַבְעָהּ, וְתַדַּע גַּם אֵת הַשָּׁמַיִם הַמְּקִיפִים סְבִיב,
 מִנֵּי־צִמְחוֹ וּכְיֹצֵד אוֹתָם הוֹבִילָה אֲנִי־קִי וּכְפִתָּם
 לְהַחְזִיק אֵת גְּבוּלוֹת הַכּוֹכָבִים.

.11

כִּי־צַד אֶרֶץ וְשֶׁמֶשׁ גַּם יָרַח
 וְאֵיתֵר הַכֵּלִי וְשְׁבִיל־הַחֵלֶב הַשָּׁמַיִמִי וְאוֹלֵי־מְפוֹס
 הַקִּיצוֹן אֵךְ אוֹנָם הַחֵם שֶׁל כּוֹכָבִים הַחֲלוּ
 לְהַתְּהוּוֹת.

.12

כִּי הַצְּרוֹת יוֹתֵר נִמְלָאוּ אֵשׁ בְּלִמִּי־מֵהוּלָה,
 וְאֵלֶּה שְׁלֹא־חֲרִיֶהֶן - לִילָה, אֵךְ בִּינִיֶהֶן זֹרֵם חֵלֶק שֶׁל לְתֵבָה;

וּבְאִמְצַע אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר כָּל־הַדְּבָרִים מְכוֹנֵנִת;
 פִּי <הִיא> הַמַּתְחִילָה כָּל לְדָהּ מֵאוֹסֶה וְזוּג,
 בְּשִׁלְחָהּ נִקְבָּה לְהִתְעַרֵּב עִם זָכָר, וְשׁוֹב לְהַפָּה,
 זָכָר עִם נִקְבָּה.

.13

לֹא־שׁוֹן לְאֵלִים כָּל־שֵׁם זְמַמָּה אֶת אָרוֹס.

.13a

[השמש]

הוֹלֵךְ סָבִיב הָאָרֶץ אוֹ חֲבוּי־בְלִילָה.

.14

אוֹר זָר זוֹהֵר־בְּלִילָה נוֹדֵד סָבִיב הָאָרֶץ.

.15

[הלבנה]

תָּמִיד מִתְבוֹנֵנֶת אֵל בְּהַק הַשָּׁמַשׁ.

.15a

[האדמה]

מִשְׁרֶשֶׁת־בְּמִים.

.16

שֶׁהָרִי כְּמַצֵּב מִזֶּג הָאֲבָרִים רַב־יְהִי הַתְּעִיָּה בְּכָל רָגַע,
 כִּי נִקְרִית הַהִכָּרָה בְּאָדָם; כִּי אוֹתוֹ דְּבָר הוּא
 אֲשֶׁר חוֹשֵׁב, טָבַע הָאֲבָרִים, בְּבִנְי־אָדָם
 כָּל־שֵׁם וּבְכָל אֶחָד; כִּי הַעֲדָף הוּא הַהִכָּרָה.

.17

לְיָמִין נְעָרִים, לְשִׁמְאֵל נְעָרוֹת.

.18

כְּאִשָּׁה אִשָּׁה וְגִבֹּר יִחַדּוּ אֶת זְרַעֵי הָאֲהָבָה מְעָרְבִים,
 יוֹצֵר כַּח־הַפְּעֵלָה, הַצָּר פְּנִינִים מִתּוֹךְ דָּם מְנַגֵּד,
 בְּשִׁמְרוֹ עַל מִזֶּג נְכוּן, גּוֹפִים בְּנוּיִים הֵיטֵב.
 כִּי אִם כַּח־הַפְּעֵלָה יִאֲבָקוּ [זֶה בְּזֶה] בְּזֵרַע הַמְעָרָב

ולא יֵעָשׂוּ דְבַר אֶחָד בְּגוֹף הַמְעַרְבֵּב, בְּאִכְזָרִיּוּת
יֵעָנוּ בְּזֶרַע אֶת הַמִּין הַנוֹלָד.

.19

וְהֵנּוּ בָּהּ, לְפִי הַהֲרָאוֹת, צִמְחוּ אֱלֹה וְעֵמָה הַיּוֹם,
וּמִכָּאֵן וְאֵלֶּה מִשְׁגָּדְלוֹ יִתְמוּ;
לְאֱלֹה קָבְעוּ בְּנֵי-אָדָם שְׁמוֹת, צִיּוֹן לְכָל אֶחָד.